

Esperit de frontera

Fa trenta anys el moviment d'escoles d'adults era, com tants altres, una iniciativa frontera, una iniciativa que volia transformar el sistema situant-se en els seus marges interiors i destacar-los i aprofitar la seva empenta. Eren propostes extraradi: ni dintre ni fora de la ciutat, entenedores i pertorbadores a la vegada. El Servei d'Educació Permanent dels Treballadors (SEPT), per exemple, era una iniciativa revulsiva en molts àmbits: en l'educatiu perquè parlava dels treballadors, en el sindical perquè parlava d'educació i en el polític perquè ho feia d'ambdues coses a la vegada.

Avui, en canvi, d'educació permanent tothom en parla i ha estat absolutament incorporada al món empresarial capitalista, sobretot a les empreses que en les societats postindustrials són motor de l'economia. Així mateix, es fa molt difícil localitzar i situar-se en les ombres del sistema. Com podem parlar, doncs, d'educació permanent sense que ens confonguin amb

una secció de la Microsoft? I, on són els marges d'una societat que es diu difusa i fins i tot líquida?

La primera pregunta no ha estat, que jo sàpiga, contestada. Potser perquè no hi ha hagut ni tan sols la necessitat o possibilitat que fos formulada. A mesura que els serveis de recursos humans, de desenvolupament i d'innovació de les empreses, les facultats d'empresarials i la UNESCO multiplicaven el discurs sobre educació permanent, les escoles d'adults el disminuïen fins a arribar a emmudir. Pel que fa a la segona i en l'època que escric això, les persones immigrades han salvat una vegada més l'esperit de frontera de molts mestres, assenyalant-los els nous marges que cal destacar i aprofitar.

L'esperit de frontera dels mestres és molt important. Si capgirem l'onzena i celebrada tesi de Marx dient que fins ara els filòsofs han cregut que només interpretaven de diferent manera el món, però el que feien era transformar-lo, trobarem una bona descripció d'aquest tipus de mestres. Interpretar de diferent manera el món vol dir situar-se en els marges d'allò dominant. Si el món és tal com el veiem, veure'l i ensenyar-lo d'una altra manera ja és transformar-lo. I els mestres poden i han de deixar un espai per a aquesta tasca si no volen exercir del tot la feina de reproductors que els ha estat encomanada.

Joan Canimas i Brugué

*Doctor en Filosofia. Professor associat
de la Universitat de Girona*